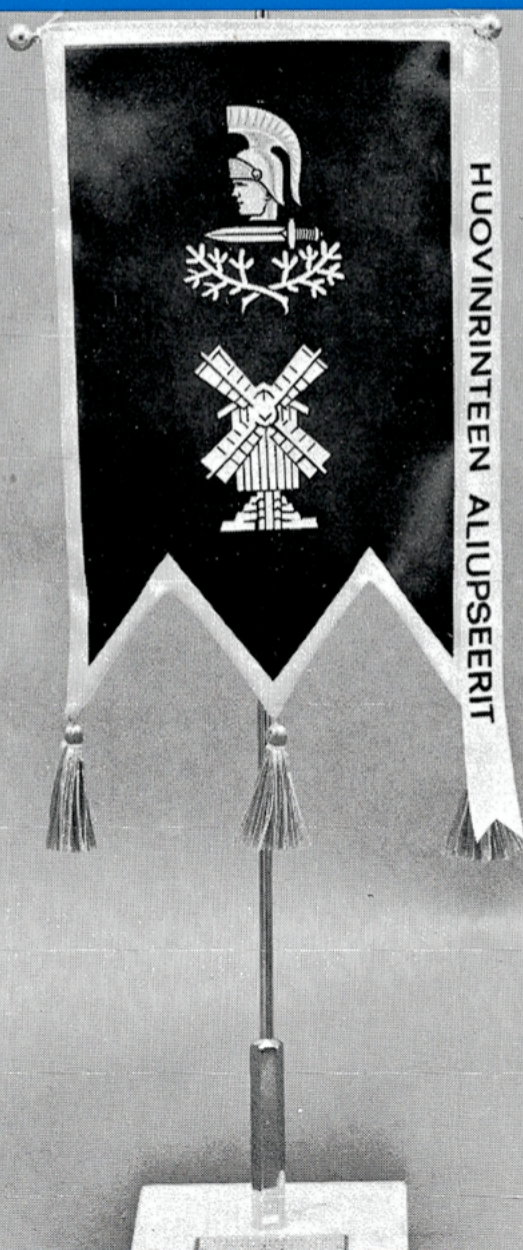

Aliupseeri

N:o 2 1973

ALIUPSEERILIITON

neuvottelupäivä ja vuosikokous 1973

Kokouskutsuna ilmoitetaan, että Aliupseeriliitto ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään Säkylässä 25—27. päivinä maaliskuuta 1973 Huovinrinteen Aliupseerit ry:n järjestämänä oheisena julkaistavan neuvottelupäivän ja vuosikokouksen ohjelman mukaan.

Kokouskutsuna ilmoitetaan, että Aliupseeriliiton Urheilun Tuki ry:n vuosikokous pidetään Säkylässä 27. päivänä maaliskuuta 1973 Huovinrinteen Aliupseerit ry:n järjestämänä.

Kokousten viralliset kokouskutsut ja esityslistat jaetaan Aliupseeriliiton jäsenkerhoille yleiskirjeenä, jossa mainitaan tarkemmat ohjeet tilaisuuksiin osallistumiseksi.

OHJELMA:

25. 3. 1973		26. 3. 1973	
klo 12.00	kunnianosoitus Säkylän sankarihaudoilla (hallitus)	klo 07.00	aamiainen
12.00	mennessä ilmoittautuminen ja valtakirjojen tarkastus	08.30	neuvottelupäivän avaus ja järjestäytyminen
13.00	avajaisjuhla Huovinrinteen elokuvasalissa	08.45	varusmieskoulutus PorPr:ssa 1973 esitelmä sotmest Into Hemberg
16.00	ruokailu	09.30	Puolustusvoimien esimiesjärjestelmän uusiminen, sotmest Seppo Siltala
19.00	veljesillallinen Aliupseerikerholla		
27. 3. 1973			
12.00	lounas	klo 07.00	aamiainen
13.00	Ajankohtaiset virkamiesasiat, pääsihteeri V. Junttila	08.30	Aliupseeriliiton Urheilun Tuki ry:n vuosikokous
14.00	aloitteiden esikäsittely ja tiedonantoja	08.45	AUL:n vuosikokous jatkuu
16.00	Aliupseeriliiton vuosikokous, avaus ja järjestäytyminen, jonka jälkeen vuosikokous jatkuu esityslistan mukaisesti	12.00	lounas
17.00	päivällinen sauna	13.00	vuosikokous jatkuu vuosikokouksen päättäminen

Tiedotus Aliupseeriliiton vuosikokoukseen saapujille

Arvoisat liittokokouksen osanottajat

Vuosikokous pidetään Säkylän varuskunnassa, jonne on matkaa Peipohjan rautatieasemalta n. 30 km.

Järjestämme kuljetuksen seuraavilta Tampereen suunnasta tulevilta junilta:

Lauantaina 24. 3. 73 klo 19.57 ja 21.10

Sunnuntaina 25. 3. 73 klo 10.35

Majoittuminen KrhK/PorPr:n kasarmiin

Ruokailu on varuskunnan ruokalassa, jossa ovella myytävänä ruokailulippuja. Myös ilmoittautumisen yhteydessä on ruokailulippuja saatavana.

Ilmoittautuminen ja valtakirjojen tarkastus majoituspaikassa 25. 3. klo 09.00—12.00.

Tutustumisillanvietto veljesillalliseen aliupseerikerholla 25. 3. alkaen klo 19.00. Ilmalliskortti mk 30,—hengeltä. Kaikki kokouksen osanottajat tervetulleita.

Sitovat ennakkoilmoittautumiset myös veljesillallisen osalta, kerhoittain 15. 3. 73 mennessä, ylivääpeli Kauko Anttilalle, rak 14 as 4 27910 Huovinrinne.

Ilmoittautumisen yhteydessä pyydetään myöskin ilmoittamaan kuljetustarve Peipohjan rautatieasemalta.

Maanantai-iltana tilaisuus uintiin ja saunomiseen.

TERVETULOA!

Huovinrinteen Aliupseeri ry.

ALIUPSEERI

(SUOMEN ALIUPSEERI vuosina 1930—1944,
ASEMIES v. 1945 ja SAULI vv. 1946—1954)

Aliupseeriliiton äänenkannattaja

43. vuosikerta

N:o 2
1973

Toimitus: 00250 HELSINKI 25, Töölöntullink. 8, puh. 41 78 94

Päätoimittaja VILHO JUNTILA
Toimitussihteeri MATTI RAUTAVUORI

LISÄÄNTYVÄ JÄRJESTÖAKTIIVISUUS

Yleiseen kehitykseen liittyen on järjestötoiminnan saralla myös AUL:n piirissä tapahtunut aktiivisuuden lisääntymistä. Pääasiassa syrjässä oleva, mutta yleensä lojaali jäsenistö on melko äkkiä alkanut muuttua kantaaottavaksi ja usein kriittiseksi osallistujaksi. Tästä kehityksestä ei ole mitään pahaa sanottavaa, päinvastoin vain hyvää, ellei siihen liity järjestön kenttää tarpeettomasti hajoittavaa toimintaa.

Liittotyölle tuiki tarpeellinen aktiivisuus on kasvanut monestakin syystä. Paitsi meille aliupseereille läheisten uudistusten valmistelu puolustushallinnon piirissä myös sen havaitseminen, että vain me itse järjestönä voimme tehokkaimmin vaikuttaa elintasoomme, ovat olleet ensisijaisia valppauden lisääjiä. Myös tehostuva tiedotustoiminta ja luottamusmiesverkosto ovat olleet omiaan voimistamaan järjestötyötä kohtaan osoitettua kiinnostusta.

AUL:n johto on pohtinut kysymystä ja pyrkinyt löytämään keinoja miten heräävä ja lisääntyvä osallistumisen halu voitaisiin saada palvelemaan tehokkaimmin liiton jäsenistön yhteisiä päämääriä. Eräänä keinona yhteistyön ja osallistumisen lisäämiseksi järjestetään alkaneena vuonna liiton hallituksen ja jäsenkerhojen puheenjohtajien yhteiset neuvottelupäivät. Tilaisuuksia järjestetään kaksi kertaa, erikseen etelä-Suomen ja pohjois-Suomen jäsenistölle.

Yhtenä järjestöaktiivisuuden merkinä on myös pidettävä niitä aloitteita, joita liittokokoukselle

tehdään. Tänäkin vuonna aloitteita on saapunut ja niiden käsittely on aina omiaan selvittämään ilmapiiriä ja myös lisäämään joskus puuttuvaa asiantietoa. Aloitteilla on siis aina merkitystä, sillä vaikka niitä ei mahdollisesti tulisi hyväksymäänkään, niiden käsittely julkisesti on mitä parhainta tiedottamista.

Aloitteiden muodollisen käsittelyn suhteen lieinee kuitenkin vielä meilläkin toivomisen varaa. Jäsenkerhojen aktiivisuus lieinee melko pieni käsitellä kriittisesti yksityisen jäsenen tekemää aloite-luonnosta. Kuitenkin tulisi lähteä siitä, että liitolle lähtevät aloitteet ovat todella jäsenkerhojen päättävien elinten käsittelemää. Mieluimmin tämän elimen tulisi olla kerhon kokous, eikä vain sen johtokunta. Valitettavinta on se, että jotkut aloitteet saatetaan lähettää liitolle ilman kerhon kantaa. Siis kerho toimii vain pelkkänä postikonttorina. Tämänkaltaista toimintaa voi johtaa siihen, että liiton hallinto- ja päättävät elimet valjastetaan "ampumaan tykillä hyttysiä".

Lisääntyvä aktiivisuus mm palkka-asiaiden valmistelussa on myös saanut piirteitä joita ei voida hyväksyä ja jotka voivat pahentuessaan hajoittaa liiton yhtenäistä kenttää. Kun toisaalta kaikkialla pyritään suurempiin järjestöyksiköihin, ei AUL:n sisällä saisi kenenkään toimia siten, että edesautetaan päinvastaista kehitystä. Jäsenkunnan keskuudesta valittujen luottamusmiesten tulisi olla tässä asiassa esimerkkejä kaikille.

Lisääntyvä aktiivisuus ja yhteistyö ovat voimamme.

PUOLUSTUSLAITOKSEN JA RAJAVARTIO- LAITOKSEN ESIMIESJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

PÄÄESIKUNNAN VALMISTELUTYÖRYHMÄN ESITYS ALIUPSEERIEEN OSALTA

I KEHITTÄMISEN PERUSTEET JA TAVOITTEET

Eri aloilla tapahtuneen yhteiskunnallisen kehityksen mukana ovat myös puolustusvoimat saaneet kasvavaa huomiota osakseen.

Puolustusvoimien kehittämiseen tähtäävistä valtion johdon toimenpiteistä mainittakoon:

- Parlamentaarisen puolustuskomitean asettaminen 1. lokakuuta 1970 selvittämään puolustuslaitoksen tehtäviä ja sotilaallisten suoritteiden kykyä. Työ valmistui 23. kesäkuuta 1971.
 - Komitean asettaminen 19. marraskuuta 1970 hallitusneuvos Martti Mäenpään johdolla tutkimaan puolustuslaitoksen ja rajavartiolaitoksen piirissä tapahtuneen kehityksen vaikutuksia aliupseeritoimenhaltijan asemaan. Työ valmistui 28. tammikuuta 1972.
 - Puolustuslaitoskomitean asettaminen 1. 4. 1972 lainsäädäntöneuvos Lars Dufholmin johdolla parlamentaarisen puolustuskomitean suosituksen mukaisesti selvittämään puolustuslaitoksen sopeuttamista suomalaiseen yhteiskuntaan tehokkuusvaatimus samalla huomioon ottaen. Tämä työ on käynnissä.
- Puolustusvoimien omassa piirissä on erityisesti viimeisen kymmenen vuoden kehittämistyön tuloksena:
- kehitetty sekä osittain hankittu ja käyttöön otettu valtakunnallinen ja alueellinen johtamis-, valvonta- ja valmiusjärjestelmä vaativine teknillisine laitteistoinen ja välineistöineen,
 - luotu alueellinen puolustusjärjestelmä entistä itsenäisempine, vastuullisine ja vaativine johtajatehtävineen,
 - otettu eri puolustushaarojen käyttöön kokonaan uusia, käytön

ja kunnossapidon kannalta vaativia asejärjestelmiä ja

- rakennettu valmiusnäkökohdat huomioonottavaa valtakunnallista ja alueellista huolto- ja ylläpitojärjestelmää varuskuntineen ja varikkoineen.

Kehityksen olennaisimpina tunnusmerkkeinä ovat alueellisuuden periaate, teknillistyminen ja monipuolisuus sekä näistä syistä johtuen tehtävien vaativuusasteen kohoaminen ja luonteen muuttuminen siten, että

- komentaja-, päällikkö- ja esikuntatehtävissä toimivilta upseereilta vaaditaan yhä laajempien kokonaisuuksien itsenäistä hallintaa rauhan ja erityisesti kriisin aikana sekä perinteisen sotilasjohtajuuden ja tietouden lisäksi nykyistä enemmän hallinnollista kykyä,
- monet, erityisesti teknillisen alan tehtävät edellyttävät pitkälle menevää erikoistumista ja
- nykyisen aliupseeriston ja upseeriston hoitamien tehtävien välialueelle on kehityksestä johtuen muodostunut tehtäviä, jotka edellyttävät hoitajaltaan pysyvyyttä ja alan varmaa hallintaa ja joiden hoitamiseen nykyinen aliupseeriston koulutus on riittämätön ja korkeakoulutuksen saaneen upseeriston käyttö epätarkoituksenmukaista.

Puolustusvoimat ovat sekä tapahtuneesta rakenteellisesta ja teknillisestä kehityksestä että varusmiesten ja reserviläisten valvutuneisuudesta johtuen eri asteisiin esimiehiin kohdistuviin vaatimuksiin nähden nyt selvästi toisessa asemassa kuin 1950-luvulla.

Tämän vuoksi on nyt kokonaisuohjelmassa tullut ajankohtaiseksi esimiesjärjestelmän kehittäminen sotilaallisen maanpuolustusjärjestelmän ja ajan vaatimusten mukaisiksi. Puolus-

tusvoimien esimiesjärjestelmää uudistettaessa on ensisijaisena perusteena puolustusvoimien tehtävät ja sen organisaatio- ja toimintarakenteessa tapahtunut kehitys. Tämän lisäksi on muina tekijöinä otettava huomioon tapahtunut yleinen kehitys- ja tietotason kohoaminen, peruskoulu-uudistus, sidosryhmien kasvanut mielenkiinto ja näkökannat sekä ulkomailta saadut vaikutteet.

Esimiesjärjestelmän uudistaminen ei voi tarkoituksenmukaisesti tapahtua pieninä vuosittaisina virkojen ja toimien tarkistuksina. Uudistuksen on oltava kokonaisvaltainen. Sen on lähdettävä sodan ja rauhan ajan tehtävistä ja niiden hoitamisessa tarvittavasta pätevytydestä toiminnan eri sektoreilla ja tasoilla.

Tämä vaatii myös nykyisen koulutusjärjestelmän kokonaisvaltaista kehittämistä erityisesti aliupseeriston osalta.

Edelläoleva perusteena on kokonaisuudistuksen tavoitteeksi asetettu:

- koulutusjärjestelmän uudistaminen puolustusvoimien tehtäviä ja ajan vaatimuksia vastaavaksi erityisesti aliupseeriston osalta,
 - tehtäviin ja koulutukseen perustuva virkojen ja toimien järjestely siten, että syntyy puolustusvoimien kannalta tehokas ja sen henkilöstön kannalta työttyytyväisyyttä tuottava esimiesjärjestelmä.
- Lähdettäessä nykyiseltä aliupseeristo-sotilasvirkamiehet-upseeristo pohjalta ovat keskeisiä suunnittelukysymyksiä olleet:
- miten nykyisen aliupseeriston tehtävät ovat muuttuneet, mitä muutoksia ne aiheuttavat kelpoisuusehtoihin ja koulutukseen sekä toimien järjestelyyn?
 - miten sotilasvirkamieskunta liitetään yhdyntävään esimiesjärjestelmään?

- mitä tarkistuksia kokonaisratkaisu vaatii nykyisen koulutus- ja esimiesjärjestelmän muissa osissa?
- miten aikaansaatavan kokonaisratkaisun toteuttaminen tulisi ajoittaa?

Suunnittelussa on ajan niukkuudesta huolimatta lähdetty joukko-osastoissa tapahtuneesta tarvearviointista ja järjestöjen näkökantojen kuulemisesta.

Ensimmäisessä vaiheessa vuoden 1972 ensimmäisellä puoliskolla tapahtuneen vaihtoehdotarkastelun tuloksena on syntynyt puolustusvoimain komentajan esitys ja puolustusministeriön lähtökohtaratkaisu. Se on ollut runko, jonka pohjalta järjestelmän yksityiskohtaisempi suunnittelu on vuoden 1972 toisella puoliskolla tapahtunut ja johon erityisesti sotilasvirkamieskysymyksen liittäminen on antanut oman leimansa.

Suunnittelun tuloksena on päädytty järempänä esitettyyn, vaihteittain vuosina 1974—1977 toteuttavaan puolustusvoimien uuteen esimiesjärjestelmään, jossa kaikki sotilasesimiehet muodostavat yhtenäisen päällystöjärjestelmän. Sen näkyvimpana muutoksena nykyiseen verrattuna on aliupseerien ja välialueen tehtävien hoitoon tarkoitettujen toimipuseerit. Tätä varten luodaan vaihteittain etenevä yhtenäinen koulutusjärjestelmä, joka antaa mahdollisuudet kaikille sotilasesimiehen ammatin valinnoille edetä urallaan kykyjensä mukaan valitsevan ja karsivan koulutuksen kautta ylimpiin päällystöarvoihin saakka.

II VIRKOJEN JA TOIMIEN JÄRJESTELYT

A. Eritysperustelut

Esimiesjärjestelmän sotilaskoulutusta edellyttävien virkojen ja toimien uudelleenjärjestelyssä on päämääränä puolustusvoimien piirissä tapahtuneen hallinnollisen, taktillisen ja teknisen kehityksen edellyttämän esikuntien, joukko-osastojen, sotilaslaitosten ja varikkojen sisäisen organisatorisen uudistustarpeen huomioonottaminen ensisijaisesti tehokkuus- ja tarkoituksenmukaisuusvaatimusten edellyttämällä tavalla. Päämääränä on lisäksi, että eritasoisia lisääntyneitä hallinnollista ja ammatillista kepoisuutta vaativia tehtäviä varten luodaan vaihteittain niiden tasoa ja vastuuta sekä niitä ulkoiselta ja sisäiseltä arvostukseltaan ja myös

palkkaukseltaan vastaavat virat ja toimet.

Tämä edellyttää toisaalta nykyisten aliupseeritoimien tason huomattavaa tarkistusta ja ennenkaikkea uusien toimien, joihin nykyisten aliupseerien koulutus ei riitä, luomista jo kehittyneille ja edelleen kehittyville tehtävätasolle. Tarkoituksenmukaisimmin tämä voi tapahtua aiempan vaihtoehdotarkasteluun perustuen liittämällä kyseiset toimet päällystöjärjestelmään toimiupseerien eri asteisina toimina.

Toisaalta esimiesjärjestelmät ovat kokonaisuus, jota yhtenäisenä on kehitettävä puolustusvoimien toimintojen päämääriä ja tehtävien tehokasta ja taloudellista toteutusta silmällä pitäen. Kokonaistavoitteiden kannalta on tällöin tärkeässä asemassa ammatillisesti korkeatasoisen koulutuksen saanut nykymuotoinen upseeristo. Sen pysyvyyden on toistaiseksi mahdollistanut se, että ammattiin soveltuvat ylioppilasnuorukaiset ovat olleet riittävän kiinnostuneita upseerin urasta. Havaittavissa on kuitenkin viime aikoina ollut ilmiöitä, jotka viittaavat kiinnostuksen laimenemiseen.

Tämän vuoksi on tärkeää, että samalla kun toimiupseerien toimia perustamalla tarkistetaan aliupseeriston asemaa nykymuotoisia tehtäviä vastaaviksi, on toteutettava myös ne järjestelyt, joilla organisaatioon ja tehtäviin perustuen kohennetaan erityisesti nuoremman upseeriston asemaa. Vain luomalla tarkoituksenmukaiset virkauraa etenemismahdollisuudet ja riittävä taloudellinen asema turvataan korkeatasoisen upseeriston jatkikasvu ja kriisiajan vaativien toimintojen johtaminen.

B. Aliupseeritoimien muuttaminen toimiupseerien toimiksi

1. Yleistä

Lähtökohtana suunnittelulle on aliupseeritoimien tasollinen ja määrällinen tilanne 1.3.1973. Edellytyksenä on, että hallituksen ehdotuksessa valtion vuoden 1973 tulo- ja menoarvioksi esitetyt uusien toimien perustamiset ja nykyisten toimien lukumääriäsiirrot toteutetaan.

Yhtyen puolustusministeriön määrättämiin perusteisiin, on edelleen lähdetty siitä, että varusmiehiä kouluttavan perusyksikön päällikön asema ja tehtävät tulevat vastaisuudessaakin vaatimaan upseerin virkatutkinnon ja asianomaisen jatkokoulutuksen. Toimiupseeri 1—3 luokan toi-

mia perustetaan ensi vaiheessa siinä määrin kuin toimenhaltijat ovat koulutettavissa uusien toimien mukaisiin tehtäviin. Toimiupseeri 4—6 luokan toimissa nykyisiin vastaaviin toimiin verrattuna tapahtuvat toimien tason tarkistukset ovat tarkoitettuja niille toimenhaltijoille, joiden tehtävät koulutusvaateita sanottavasti tarkistamatta ovat muita vastaavia vaativampia.

Nykyiset alemman palkkausluokan kersantin toimet on uudessa järjestelmässä yhdistetty toimiupseeri 6 luokan toimiin. Näin on tarkoitus taata kaikille kelpoisuusehdot täyttävälle toimenhaltijoille peruskoulutusvaiheen jälkeen toimiupseerin lähtötoimi. Erillisillä säädöksillä määrätään siitä, että palvelukseen hakeutunut koepalveluksessa tai peruskoulutusvaiheessa oleva toimenhaltija saisi vain nykyistä kyseistä tointa vastaavan palkan (tällä heikellä palkkaluokka A 10). Nykyiseen päänvastaaseen ja monasti vaikeasti toteutettavaan menettelyyn ei tällöin tarvitse turvautua, jolloin palvelukseen otto pienissä joukko-osastoissa samalla helpottuu.

2. Puolustuslaitos

Toimiupseeri 1—3 luokan toimia vastaavat tehtävät perustuvat esikunnissa, joukko-osastoissa, sotilaslaitoksissa ja varikoissa tapahtuneeseen yksityiskohtaiseen selvitykseen ja arviointiin. Vertailevaan ja yhdenmukaistavaan jatkoselvitykseen sekä laadittuihin tehtäväkuvauksiin perustuen on päädytty puolestusharjoittain ja aselajeittain ilmenevään tehtäväjakautumaan. Olennaista on, että ne ovat osittain tehtäviä, joita tällä hetkellä nuoremmat upseerit vailla riittävää hallinnollista kokemusta hoitavat, osittain tehtäviä, joiden hoito on tapahtunut tilapäisjärjestelyin ja osittain tehtäviä, joita aliupseerit ovat hoitaneet vailla riittävää koulutusta ja vastuun mukaista toimintaa. Toimiupseeri 4—6 luokan toimia vastaavat tehtävät ovat uudessa järjestelmässä nykyisiä aliupseerien tehtäviä vastaavia. Näiden tehtävien mikkien tarkistaminen ja yhdenmukaistaminen on tutkimuksen yhteydessä todettu olevan uuteen järjestelmään siirryttäessä perusteltua.

Toimiupseerien toimia tulee eri luokissa ja tehtävien määrän ja vastuun edellyttämässä palkkausluokissa olemaan suunnitelman kokonaisuudessaan toteututtua seuraavasti:

Puolustuslaitoksen...

— toimiupseeri	1 l	114	A 24
— —, —	2 l	170	A 22
— —, —	3 l	374	A 20
— —, —	4 l	873	A 18
— —, —	5 l	1303	A 16
— —, —	6 l	2554	A 14,

josta noin 630 tointa koepalveluksessa ja peruskoulutuksessa olevien toimina kuuluisi palkkausluokkaan A 10.

Kokoonpanoissa toimet tullaan nykyisten aliupseeritoimien ryhmittämisestä poiketen jakamaan kahteen ryhmään. Näistä ensimmäisessä ovat 1—3 luokan toimet erilaisten koulutusvaatimusten ja kelpoisuusehtojen takia ja toisessa 4—6 luokan toimet. Kun toimia ryhmissään ei tarkasti sidota tiettyyn tehtävään, voidaan toimia käyttää tarkoituksenmukaisimmalla tavalla kaikkien samaan ryhmään kuuluvien toimenhaltijain kesken.

Järjestely tulisi toteuttaa siten, että vuonna 1974

- kaikki aliupseeritoimet lakkautetaan ja niiden tilalle perustetaan toimiupseerien eri luokkaisia toimia kuitenkin niin, että
- toimiupseeri 2 luokan toimia tulee puolet siitä mitä 1 luokan toimia 1978 tulisi olemaan (57),
- puolet (600) toimiupseeri 5 luokan toimista tarkistetaan palkkausluokkaan A 16 (voimassa olevan virkaehtosopimuksen mukaisella vääpelien 8-vuotislisällä ei ole kustannuksellista merkitystä),
- toimiupseeri 6 luokan toimissa on vähennyksenä ne (210), jotka lukumäärässiirroin muutetaan 2 luokan toimiksi (57) ja 5 luokan toimiksi (153),
- nykyiset alemman palkkausluokan kersantin toimet (662) muutetaan toimiupseeri 6 luokan (A 12) toimiksi kuitenkin siten, että koepalveluksessa ja peruskoulutuksessa olevat saavat edelleen palkkausta A 10 mukaan (noin 660).

vuonna 1975

- perustetaan lisää toimiupseeri 2 luokan toimia (57), jolloin niitä tulee olemaan se määrä, mikä 1 luokan toimia 1978 tulisi olemaan (114),
- toimiupseeri 3 luokan (4) ja 4 luokan (149) toimia lisätään tavoitemääräänsä,
- loput toimiupseeri 5 luokan toimista tarkistetaan palkkausluokkaan A 16, vähennyksenä on ne

(153), jotka lukumäärässiirroin muutetaan 3 luokan (4) ja 4 luokan (149) toimiksi,

— toimiupseeri 6 luokan (A 14) toimissa on vähennyksenä lukumäärässiirroin 2 luokan toimiksi muutetut (57),

— toimiupseeri 6 luokan palkkausluokassa A 12 (voimassa olevan virkaehtosopimuksen ylemmän palkkausluokan kersantteja koskeva tutkintolisä samalla poistetaan) olevat toimet tarkistetaan palkkausluokkaan A 13,

vuonna 1976

- toimiupseeri 2 luokan toimista puolet (57) siirretään 1 luokan toimiksi,
- toimiupseeri 2 luokan toimia perustetaan lisää puolet (85) niiden tavoitemäärästä,
- toimiupseeri 6 luokan toimissa vähennyksenä on lukumäärässiirroin 2 luokan toimiksi muutetut (85),
- toimiupseeri 6 luokan toimista palkkausluokassa A 13 olevat toimet tarkistetaan palkkausluokkaan A 14 (977),

vuonna 1977

- toimiupseeri 1 luokan toimia lisätään tavoitemääräänsä (57+57=114),
- toimiupseeri 2 luokan toimia perustetaan lisää tavoitemääräänsä (85+85=170),
- toimiupseeri 5 luokan toimia perustetaan lisää tavoitemääräänsä (1223+80=1303),
- toimiupseeri 6 luokan toimissa on vähennyksenä 2 luokan (85) ja 4 luokan (80) toimiksi lukumäärässiirroin muutetut toimet (165).

Toteutus aiheuttaa yhteensä noin 7,0 milj markan lisäkustannukset palkkausmenoihin ilman sosiaaliturvavarmuutta. Kustannuslisä on painotunut vuodelle 1976.

3. Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen osalta toimien muutokset aiheuttaa noin 1,0 milj markan lisäkustannukset palkkausmenoihin. Ajoituksen pääperiaate on samanlainen kuten edellä puolustuslaitoksen osalta on esitetty.

4. Yhteen veto

Aliupseeritoimien vaihteellinen muuttaminen toimiupseerien toimiksi toimien kokonaismäärän pysyessä entisenä perustuu puolustusvoimien mahdollisuuksiin uudistaa toimenhal-

tijain koulutusjärjestelyt. Ylempiin toimiin siirtymisen edellytyksenä on tehtävien vaatima koulutus. Yhteismäärältään aiheutuu uudelleenjärjestelystä 8,0 milj markan lisäkustannukset palkkausmenoihin vuodesta 1978 alkaen lisättynä 7,5 prosentin sosiaaliturvavarmuutta yhteensä 8,6 milj markkaa.

III. KOULUTUSJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMINEN

A. Erityisperustelut

Koulutusjärjestelyjen suunnittelun pohjana ovat olleet ne vaatimukset, jotka on esitetty kehittämisen perusteita ja tavoitteita käsittelevässä luvussa. Koulutusjärjestelmän runkona ovat puolustusministeriön lähtökohtaratkaisussa esitetyt periaatteet.

Koulutuksen kehittämisen painopiste on nykyisen aliupseeriston koulutamisessa niihin tehtäviin, jotka ovat kehityksen myötä muodostuneet upseeriston ja aliupseeriston tehtävien välialueelle ja joiden hoitamisen nykyinen aliupseeriston koulutus on riittämätön ja upseeriston käyttö epätarkoituksenmukaista.

Tämän koulutuksen, josta tässä suunnitelmassa käytetään nimitystä toimiupseerikoulutus, yksityiskohtainen suunnittelu perustuu edellä esitettyyn tarvelaskelmien ja tehtäväkuvausten perusteella laadittuun toimien uudelleenjärjestelyyn ja toisaalta puolustushaarojen ja aselajien rauhan ja sodan ajan tehtävien edellyttämiin koulutustavoitteisiin.

Nykyinen upseeriston koulutus on jo tarkistettu yleisperusteluissa esitettyjen vaatimusten tasalle. Upseerien peruskoulutus (kadettikursseilla) uudistettiin kokonaisuudessaan vuonna 1963. Samalla tarkistettiin myös kaikkien upseerien jatko- ja täydennyskoulutuskurssien opetussuunnitelmat. Opetussuunnitelmissa on jatkuvasti otettu huomioon kehityksen vaatimat korjaukset. Komentaja-, päällikkö- ja esikunta tehtävissä toimivien upseereiden tehtävien laajentuessa ja monipuolistuessa on majuri-everstiluutnantti-tasolla jouduttu koulutusta täydentämään ylemmän päällystön kursseilla.

Tässä vaiheessa upseerien koulutuksen tarkistamiseen ei ole tarvetta, joten seuraavassa keskitytään lähes yksinomaan toimiupseerikoulutuksen järjestelyä koskeviin kysymyksiin.

B. Koulutuksen yleisjärjestelyt

Päällystökoulutuksen 1. tason koulutus tapahtuu varusmiesaikana pääl-

lystökoulussa jakautuen nykyisiä reservialluupseerikouluja vastaavan I jaksoon sekä nykyistä reserviupseerikoulutusta vastaavaan II jaksoon. Jaksojen nimet esitetään säilytettäväksi entisinä perinteellisinä reserviupseerikursseina (RAuK) ja reserviupseerikursseina (RUK). Päällystökoulun I jakson, suorittaneet siirtyvät reserviin alikersantin tai kersantin arvossa ja koko päällystökoulun (I+II jakso) suorittaneet vänrikin arvossa.

Päällystökoulutuksen 2. tason koulutus tapahtuu päällystöopistossa, jonne varusmiespalveluksessa päällystökoulussa I tai molemmat jaksot suorittanut aktiivipalvelukseen pyrkivä voidaan hyväksyä myöhemmin ilme-nevin edellytyksin. Päällystöopisto on kaksijaksoinen jakautuen kumpikin jakso edelleen kahteen alavaiheeseen, yhteiskoulutus- ja erikoiskoulutusvaiheeseen. Tämän tason jatkokoulutus annetaan vääpeli- ja luutnanttikursseilla eri sotilasopetuslaitoksissa.

Päällystökoulutuksen 3. tason koulutus suoritetaan päällystökorkeakouluissa (Kadettikoulu, Merisotakoulu ja Ilmasotakoulu), joihin ylioppilaatutkinnon (sen jäätyä mahdollisesti pois lukion) sekä päällystökoulun kokonaisuudessaan (RAuK ja RUK) suorittanut voidaan valita valintakokeen perusteella. Päällystöopiston II jakson suorittanut toimiupseeri voi päästä päällystökorkeakouluun lukiotasaisen pääsyttutkinnon suoritettuaan sekä selviytyttyään valintakokeesta, joka on yhteinen kaikille hakijoille. Jatkokoulutus tällä tasolla annetaan kapteeni ja esiupseerikursseilla eri sotilasopetuslaitoksissa.

Päällystökoulutuksen 4. tason koulutus suoritetaan Sotakorkeakoulussa nykyisten valinta- ja opiskeluperiaatteiden mukaisesti. Jatkokoulutusta tällä koulutustasolla annetaan ylemmän päällystön kursseilla ja ylimmän päällystön opetustilaisuuksissa.

Lisäksi kunkin vaiheen jälkeen annetaan tarvittaessa täydennys- ja uudelleen koulutusta erilaisilla erikoiskursseilla, opetustilaisuuksissa sekä niin kutsuttuina linjanvaihtoina.

C. Toimiupseerikoulutuksen järjestelyt

1. Yleinen päämäärä

Toimiupseerikoulutuksen yleisenä päämääränä on antaa jaksottain eri alojen toimiupseerin tehtävien määräämistä varten vaadittava yleissotilaallinen ja erikoiskoulutus sekä sel-

lainen yleistiedollinen ja yleissivistävä koulutus, että päällystöopiston suoritus joukko-osastopalvelukseen ja pääsyttutkintoja varten suoritettavaan itseopiskeluun liittyneenä kokonaisuudessaan vastaa lukioon rinnastettavaa 2. asteen ammatillista kouluvaihetta (nykyinen opistotaso).

2. Koulutuksen yleisjärjestelyt

Toimiupseerikoulutus jakautuu koulutuslinjan ja -tarpeen mukaisesti 2—3 jaksoon, jotka edelleen jakautuvat linjoihin puolustushaaroittain, aselajeittain ja toimialoittain.

a) Päällystöopiston I jakso

Päällystöopiston I jaksolla annetaan kaikille toimiupseereille toimiupseerien peruskoulutus. Päämääränä on kouluttaa puolustushaarojen ja aselajien nuorempia opetus- sekä teknillisten ja yleisten huoltoalojen toimiupseereita, antaa heille perustiedot joukkueen (vast) johtamisesta ja kouluttamisesta sekä tutustuttaa heidät perusyksikön vääpelille ja huoltohenkilöstölle kuuluviin tehtäviin. Lisäksi heille annetaan yleissotilaallinen ja yleissivistyksellinen pohjakoulutus koko sotilaskoulutusta, jatko-opintoja ja toimiupseerin uraa varten, luodaan heihin luja puolustustahto ja oikea sotilaskuri niin, että kykenevät sen juurruttamaan myös alaisiinsa ja koulutettaviinsa.

Tämä jakso vastaa lähinnä nykyistä aliupseerien peruskurssin II ja III jaksoa tarkistettuna erällä lukiotason oppiaineilla (kielet, matematiikka, fysiikka ja kemia). Näiden lukiotasosten oppiaineiden opetus, joka olisi ennen kaikkea ohjaavaa ja loisi pohjan myöhemmälle itseopiskelulle sekä Päällystöopiston II jakson opetukselle, tapahtuisi yhteiskoulutusvaiheessa, joka kestää n 6 kk ja pidetään Päällystöopistossa (AuK) Lappeenrannassa. Erikoiskoulutusvaihe pidetään puolustushaaroittain, aselajeittain ja toimialoittain eri sotilasopetuslaitoksissa. Erikoiskoulutusvaiheen pituus on myös n 6 kk.

Pohjakoulutusvaatimuksena on keskikoulun (peruskoulu) tai vastaavan tasoinen tutkinto sekä sotilaallisina vaatimuksina varusmiespalveluksen aikana suoritettu päällystökoulun I jakso (tai I ja II jakso = RAuK ja RUK), koepalvelus kersanttina sekä nykyisen järjestelmän (aliupseerien peruskurssi) mukainen pääsyttutkinto soveltuvuustesteineen.

Päällystöopiston I jakso toimeenpannaan kokonaisuudessaan vuosit-

tain. Koulutustarve on 300—350 vuodessa.

b) Päällystöopiston II jakso

Koulutuksen päämääränä Päällystöopiston II jaksolla on antaa toimiupseeri 3 luokan ja sitä ylempien toimiupseerien tehtäviin vaadittava yhtenäinen sotilaskoulutus sekä toimiupseeri 3 luokan tehtäviin vaadittava erikoiskoulutus, kouluttaa rauhan ajan joukkueen (vast) johtajiksi ja kouluttajiksi sekä antaa perustiedot sodan ajan komppanian (vast) johtamisesta. Lisäksi annetaan lukiotasois-ta yleissivistävää koulutusta.

Tämäkin jakso jakautuu yhteiskoulutusvaiheeseen (noin 6 kk) ja erikoiskoulutusvaiheeseen (noin 6 kk).

Yhteiskoulutusvaihe on yhtenäistävä ja yleissivistävä vaihe, joka toimeenpannaan puolustushaara- ja aselajista riippumatta Päällystöopistossa. Opetuksen painopiste on yhtenäistävissä sotilaskoulutuksessa (johtamistaidossa, taktiikassa, koulutustaidossa, sotatekniikassa, maanpuolustuksen perusteissa, esikuntaopissa ja joukko-osastopalveluksessa). Lukiotasois-ta yleissivistävää koulutusta annetaan suomen, ruotsin ja englannin kielessä sekä matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa.

Erikoiskoulutusvaiheessa annetaan asianomaisen puolustushaaran, aselajin tai erikoisalan erityiskoulutus. Opetuksen sisältö vastaa lähinnä nykyisiä sotilasmestarikursseja. Vaihe toimeenpannaan linjoittain eri sotilasopetuslaitoksissa.

Pääsyvaatimuksena II jaksolle on Päällystöopiston I jakson suoritus arvosanalla hyvä, 2 vuoden joukko-osastopalvelus, alle 30 vuoden ikä ja selviytyminen pääsyttutkinnossa. Vääpelikurssin kiitettävästi suorittaneet voivat osallistua pääsyttutkintoon vielä alle 37 vuotiaina. Pääsyttutkinto käsittää äidinkielen, vieraiden kielten sekä linja-kohtaisina matematiikan ja sotilasaineiden kokeet.

Yhteiskoulutusvaihe toimeenpannaan vuosittain. Sen sijaan erikoiskoulutusvaihe joudutaan osalla linjoista toteuttamaan vain joka toinen vuosi. Kokonaiskoulutustarve, mikä vastaa poistumaa ylimmistä toimista, on II jaksolla vuosittain 120—130.

Erikoiskoulutusvaiheen linjoista liikuntaohjaajalinja, merivoimien kone-linja ja laivasähkölinja suoritetaan puolustuslaitoksen ulkopuolella palkkalisella virkavapaudella. Ensinmainittu Vierumäen Urheiluoipiston liikuntaohjaajakurssilla (2 vuotta) ja

—>

Puolustuslaitoksen...

kaksi viimeainittua teknillisessä koulussa (3 vuotta). Myös osalle ilmapuolustuksen ohjaajalinjan oppilaista annetaan lennonjohtokoulutus Ilmailuhallituksen lennonvarmennusopistossa (2 vuotta). Kurssien tason ja pituuden huomioon ottaen, korvaa koulutus myös luutnanttikursseilla annettavan koulutuksen.

c) Väpeliikurssit

Koulutuksen päämääränä väpeliikursseilla on antaa eri alojen toimipäseeri 4 ja 5 luokan tehtäviin vaadittava jatko- ja erikoiskoulutus, syventää heidän tietojaan ja taitojaan perusyksikön väpeliik tehtävissä, kouluttaa heidät sodan ajan joukkueen (vast) johtajiksi tai alan vastaaviin tehtäviin.

Väpeliikurssi jakautuu linjoihin. Se on tarkoitettu jatkokoulutuskurssiksi kaikille niille toimipäseerille, jotka eivät suorita Päälystööpiston II jaksoa. Vuosittain koulutustarve on 160—200, mikä edellyttää näiden kursien toimeenpanoa linjasta riippuen 1—3 vuoden väliajoin.

d) Luutnanttikurssit

Koulutuksen päämääränä luutnanttikursseilla on antaa toimipäseeri 1 ja 2 luokan tehtäviin vaadittava erikoiskoulutus puolustushaarojen, aselajien ja toimialojen puitteissa.

Kurssi toimeenpannaan linjakohtaisena puolustushaaroittain, aselajeittain ja toimialoittain eri sotilasopetuslaitoksissa. Vuosittainen koulutustarve on n 60, mikä linjoittain jaettuna edellyttää kurssien toimeenpanotiheydeksi eri linjoilla kurssia joka kolmas tai neljäs vuosi.

Kurssille komennetaan Päälystööpiston II:n jakson hyvin suorittaneita, alle 40 vuotiaita vanhimpia toimipäseeri 3 luokan toimessa olevia, koulutustarpeen osoittama määrä. Tarvittaessa voidaan myös luutnanttikursseille järjestää pääsyutkinto.

e) Täydennys- ja /tai uudelleen koulutus

Täydennys- ja/tai uudelleen koulutuksen päämääränä on antaa kullekin koulutettavalle erikoiskoulutus oman toimialansa tehtäviin, valmiuskysymyksiin, hallintoon, tekniikkaan, huoltoon tai muuhun toimintaan alan tehtävien hoitamiseen vaadittavan pätevyuden saavuttamiseksi tai lisäämiseksi.

Kyseinen koulutus tapahtuu puolustushaaroittain ja aselajeittain ilmenevän tarpeen mukaisesti. Näiden kurs-

sien nimitykset, oppilasmäärät ja kes-toajat riippuvat täysin vallitsevasta tarpeesta. Niiden avulla mahdollistetaan myös henkilöstön joustavat siirrot uusiin ikänsä ja edellytystensä mukaisiin tehtäviin. Uudelleen koulutus on myös mahdollista linjavaihtoilla väpeliik- ja luutnanttikursseilla.

3. Toimiupseeri-koulutuksen järjestely rajavartiolaikoksessa

a) Yleistä

Rajavartiolaikoksen toimipäseerien peruskoulutus (Päälystööpisto) tapahtuu puolustuslaitoksen koulutusjärjestelyjen mukaisesti. Jatkokoulutus annetaan rajavartiolaikoksen toimeenpanemilla luutnantti- ja väpeliikursseilla.

Merivartiotoimiupseerien osalta Päälystööpiston I jakson erikoiskoulutusvaihe toimeenpannaan Merivartiokoulussa.

Rajavartiotoimiupseerit käyvät väpeliik- ja Päälystööpiston I jakson jälkeen erityisen rajapalvelukurssin, jonka tarkoituksena on vartioaseman johtamisessa tarvittavien perustietojen antaminen.

b) Väpeliikurssit

Koulutuksen päämääränä rajavartiolaikoksen väpeliikursseilla on antaa vartioaseman päällikön, alemman kansipäällikön ja vartiostojen alempien huoltojohtajien tehtäviin vaadittava yleinen ja erikoiskoulutus.

Väpeliikurssi jakaantuu raja- ja merivartio- sekä huoltolinjaan. Se on tarkoitettu jatkokoulutuskurssiksi kaikille niille toimipäseerille, jotka eivät suorita Päälystööpiston II jaksoa. Vuosittainen koulutustarve on 40—50, mikä edellyttää kurssien toimeenpanoa 1—3 vuoden väliajoin.

c) Luutnanttikurssit

Rajavartiolaikoksen luutnanttikursseilla on päämääränä antaa toimipäseerien 1 ja 2 luokan tehtäviin vaadittava raja- ja merivartio- sekä sotilaskoulutus. Kurssi toimeenpannaan linjasta riippuen joko Rajakoulussa tai Merivartiokoulussa.

Vuosittainen koulutustarve rajavartiolinjalla on 5—7 ja merivartiolinjalla 3—5, mikä edellyttää kurssien toimeenpanoa joka kolmas tai neljäs vuosi.

d) Osallistuminen puolustuslaitoksen luutnantti- ja väpeliikursseille

Rajavartiolaikoksen aselajikoulutustarvetta vastaavasti komennetaan

rajavartiolaikoksen toimipäseereita puolustuslaitoksen luutnantti- ja väpeliikurssien aselajilinjoille 1—3 oppilasta linjasta riippuen.

e) Ruotsinkielinen koulutus

Ruotsinkielisille merivartiotoimiupseerille järjestetään periaatteessa vastaavat kurssit Merivartiokoulussa.

4. Pääsyvaatimukset päällystökorkeakouluihin

Pohjakoulutusvaatimuksena päällystökorkeakouluihin tulee edelleen säilyttämään ylioppilastutkinto (ja sen poistuttua lukion suoritus) sekä reservinupseerin tutkinto tai sitä vastaavana alempi toimipäseerin tutkinto.

Kuitenkin, jotta annettaisiin mahdollisuus kaikille edetä urallaan kykyjensä mukaan valitsevan ja karsivan koulutuksen kautta ylimpiin päällystöarvoihin saakka, voivat sellaiset alle 32 vuotiaat päällystööpiston II jakson suorittaneet, jotka täyttävät ne vaatimukset, mitkä yleensä asetetaan opistotasaisen koulutuksen saaneiden opiskelulle yliopistoissa ja korkeakouluissa ja joille opettajaneuvosto on antanut suosituksen, pyrkiä päällystökorkeakouluihin. Tämä edellyttää, että myös ylimenokautena tulee kaikkien pyrkijöiden olla keskikoulun (vast) suorittaneita.

Tämän lisäksi tulee päällystökorkeakouluihin pyrkivän toimipäseerit selviytyä ylioppilastutkintotasoa olevasta pääsykokeesta äidinkieliessä, toisessa kotimaisessa kielessä, yhdessä vieraassa kielessä, joka on joko englanti, saksa, ranska tai venäjä, matematiikassa sekä lisäksi taso- ja opiskelukypsyyskokeesta historiassa, maantieteessä, fysiikassa ja kemiassa.

Kaikkille yhteisenä on nykyisen järjestelmän mukainen valintatilaisuus, jossa suoritetaan mm fyysisen kunnan koe ja soveltuvuustesti.

Lopullinen valinta tapahtuu todistusten ja pääsykokeesta sekä valintatilaisuudessa saavutettujen pisteiden osoittamassa paremmuusjärjestyksessä.

5. Ylimenokauden poikkeusjärjestelyt ja koulutuksen aloittaminen

Koulutuksen aloittaminen kytkeytyy kiinteästi aliupseerien toimien vaihteellaiseen muuttamiseen toimipäseerien toimiksi.

Ensimmäiseksi on koulutus aloit-

tava luutnanttikursseilla vuonna 1973 ja 1974, jolloin on koulutettava vuosina 1974—1977 perustettavia toimipäseeri 1 ja 2 luokan toimia vastaava määrä aliupseereita tarvittavan nimityspätevyyden saavuttamiseksi. Vuonna 1973 koulutuksen aloittaminen edellyttää jo keväällä 1973 tehtävää päätöstä sekä lisämenoarviota.

Koulutettavat valitaan ensisijaisesti nykyisistä sotilasmestarin toimen tai pätevyuden omaavista aliupseereista. Poikkeuksellisesti joudutaan toistaiseksi pitämään pääsyutkinto myös kaikille luutnanttikursseille pyrkiville. Tästä on seurauksena, että jo tässä vaiheessa on mahdollisesti pakko toteuttaa siirtomenettelyä mikäli jakautuma pääsyutkinnosta selviytyneiden osalta ei vastaa yleistä ylimpien toimien jakaumaa. Vuonna 1975 aloitetaan säännöllinen koulutustarpeen mukainen vuosittainen koulutus. Vuonna 1974 alkaa Päälystööpiston II jakson yhteiskoulutusvaihe jatkuena seuraavana vuonna erikoiskoulutusvaiheella. Näin pystytään täydentämään sitä sotilasmestareiden koulutusvajausta, joka syntyy kun toimen haltijoita siirtyy ylempiin toimipäseeriin toimiin.

Koulutettavat valitaan pääsyutkintoon perusteella sellaisista aliupseereista, jotka eivät ole suorittaneet sotilasmestarikurssia, jonka aiempi suorittaminen olisi ylimenovaiheessa rinnastettava päällystööpiston II jakson suoritukseen.

Vuonna 1975 aloitetaan sekä Päälystööpiston I jakso että väpeliikurssit koulutustarpeen osoittamassa laajuudessa.

Koska toistaiseksi ylimenovaiheessa joudutaan ottamaan palvelukseen alle keskikoulun oppimäärän omaavia, niin on varsinaiseen koulutusjärjestelmään kuulumattomana edelleen järjestettävä päällystööpiston I jaksoa edeltävänä nykyistä peruskurssin I jaksoa vastaava n 4 kk:n pituinen valmennuskurssi.

Koulutustilojen riittämättömyydestä johtuen joudutaan ainakin ylimenovaiheessa eräiden linjojen koulutus järjestämään seuraavasti.

- Päälystööpiston I jakso ilmavoi-
- mien ohjaajalinjan ja teknillisten linjojen osalta toimeenpannaan kokonaisuudessaan (yhteiskoulutusvaihe ml) Ilmasotakoulussa (ohjaajalinja) ja Ilmavoi-
- mien Teknillisessä koulussa sekä
- esikuntalinjojen koulutus eri
- jaksoilla järjestetään tilapäisesti eri sotilasopetuslaitoksissa kunnes saadaan riittävät tilat sekä

henkilöstö perustettavaksi suunniteltua esikuntakoulua varten.

Vuosien 1974 ja 1975 alkupuolella koulutetaan rajavartiolaikoksen luutnanttikursseilla mainittuina vuosina sekä v 1976 perustettavia toimipäseeri 1. ja 2. luokan toimia vastaava määrä raja- ja merivartioaliupseereita nimityspätevyyden saavuttamiseksi.

Koulutettavat valitaan nykyisistä raja- ja merivartiomestarin toimen tai pätevyuden omaavista aliupseereista.

Vuonna 1973 toimeenpantava rajavartiomestarikurssi täyttää osaltaan koulutusvajausta niiden raja- ja merivartiomestarien osalta, jotka siirtyvät vuosina 1974 ja 1975 ylempiin toimipäseeriin toimiin.

Vuonna 1975 aloitetaan rajavartiolaikoksen väpeliikurssit koulutustarpeen osoittamassa laajuudessa.

Muulta osin rajavartiolaikoksen toimipäseerien koulutus ylimenokaudella liittyy puolustuslaitoksessa toteutettaviin poikkeusjärjestelyihin.

IV LAINSÄÄDÄNNÖLLISET TOIMENPITEET

A. Erityisperustelut

Esimiesjärjestelmän kehittäminen edellä selvitetyn tavoin edellyttää suuren joukon lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joista laajimmat kuitenkin voidaan toteuttaa asetustasolla. Lopullisen ehdotuksen tekeminen tarvittaviksi lain ja asetuksen muutoksiksi ei ole mielekästä eikä edes mahdollista tässä vaiheessa, koska muutosten perusteet saattavat jatkokehitelyvaiheessa vielä suurestikin muuttua. Niiden loppuunsaattaminen ei ole myöskään yhtä kiireellinen tehtävä kuin itse perusteiden selvittäminen, sillä lainmuutosesitykset annetaan eduskunnalle ensi vuoden syysistuntokaudella, kun taas asetuksen uudistaminen tulee tapahtumaan vasta vuoden 1974 tulo- ja menoarvion tultua eduskunnassa hyväksytyksi. Alempana olevaa lainsäädännöllisten toimenpiteiden luetteloa on näin ollen pidettävä lähinnä eräänlaisena inventaariona niistä lain ja asetuksen muutoksista, jotka esimiesjärjestelmän uudistamisen yhteydessä käyvät välttämättömiksi.

Vaikka edellä luvuissa II ja III esitetyt ratkaisut ovat olleet pohjana lainsäädännöllisten toimenpiteiden suunnittelulle, on toimipäseerien virkanimike ja toimipäseerin toimien porrastaminen — nykyisin vallitsevan suuntauksen vastaisesti — kuuteen eri luokkaan ollut sellainen ratkaisu,

jonka laki- ja asetusteknilliset seikat ovat tehneet välttämättömäksi. Toimipäseeri-nimike otettiin käyttöön sen vuoksi, ettei ollut mahdollista perustaa upseerin virkojen rinnalle upseerin toimia, koska upseerin oikeusasema on tarkoin määrätty lainsäädännössämme ja useat säännökset sitovat sen virkojen ryhmään. Nimikkeellä toimipäseeri on jo itse virkanimikkeessä tuotu esiin asianomaisen asema toimenhaltijana.

Olisi ollut luonnollisesti mahdollista porrastaa toimipäseerit palkkaluokkaporrastusta hyväksi käyttäen. Asetuksessa määritettävät kelpoisuusehdot, nimittämisjärjestys ja eroamisikä on kuitenkin pakko määrittää erikseen eri toimipäseeriryhmiä ajatellen. Tällöin ei olisi ollut mahdollista käyttää palkkaluokkaporrastusta, koska palkkausluokan muuttaminen esim virkaehtosopimuksen uudempien yhteydessä on mahdollista, eikä kelpoisuusehtoja, nimittämisjärjestystä ja eroamisikää voida kytkeä niin muuttuvaan tekijään kuin palkkauksen suuruuteen. Tämän vuoksi on ollut pakko ryhmittää toimipäseerin toimet kuuteen eri luokkaan. Toisena vaihtoehtona olisi ollut kuuden uuden virkanimikkeen luominen. Se ei ole kuitenkaan ainakaan toistaiseksi onnistunut.

B. Laki puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista

Otsikossa mainitusta laista, joka kuuluu tulo- ja menoarvioesityksen yhteydessä esitettäviin ns budjettilakeihin, voidaan poistaa nimikkeet sotilasmestari, yliväpeli, ylipursimies, väpeli, pursimies, ylikersantti ja kersantti. Samalla on lakiin lisättävä uutena nimikkeenä toimipäseeri.

C. Asetus eräiden toimien perustamisesta ja lakkauttamisesta puolustuslaitoksessa

Tällä asetuksella, joka voidaan antaa vasta vuoden 1974 tulo- ja menoarvion tultua hyväksytyksi, lakkautetaan kaikki puolustuslaitoksen aliupseerintoimet ja perustetaan vastaava määrä toimipäseerin toimia siten kuin edellä luvussa II on esitetty toteutettavaksi vuonna 1974. Asetuksessa joudutaan lisäksi säätämään, mitkä toimenhaltijat siirtyvät suoraan uusiin toimipäseerin toimiin samoin kuin siitä, mikä viranomaisen nimeää uusiin toimiin siirtyvät sellaisessa tapauksessa, jolloin siirtymi-

Puolustuslaitoksen...

nen ei koske tiettyä henkilöryhmää kokonaisuudessaan.

Yksityiskohainen ehdotus asetukseksi on mahdollista laatia vasta siten, kun perustettavien toimiupseerin toimien jakaantuma vuonna 1974 on lopullisesti vahvistettu.

D. Puolustuslaitosasetus

Oleellisimmin tulevat uudistuksen seuraukset näkymään puolustuslaitosasetuksessa, jonka säännöksiä kelpoisuusehdoista, nimitämisestä, tehtävään määräämisestä ja eroamisesta on tarkistettava.

Kelpoisuusehtoja laadittaessa on lähdetty edellä luvussa III selostetusta koulutus- ja jatkokoulutusjärjestelmästä. Lähinnä ylimenovaihetta ajatellen olisi kuitenkin puolustusvoimain komentajalle annettava oikeus myöntää poikkeuksia kelpoisuusehdoista sekä palvelusvuosien että koulutuksen osalta. Vastaava säännöshän sisältyy nykyiseen puolustuslaitosasetukseen aliupseerin toimien osalta.

Nimittävänä viranomaisena tulisi ylimpien toimiupseerien toimiin olemaan pääesikunta, 3 luokan toimiupseerin toimeen sotilasläänin komentaja ja muihin joukko-osaston komentaja. Tehtävään määräämisen suorittaisi kaikissa tapauksissa joukko-osaston komentaja, joka nykyisin asetuksenkin mukaan määrää yli luutnantin ja luutnantin virkoja vastaaviin tehtäviin.

Eroamisikä tulisi ehdotuksen mukaan säilymään samanlaisena kuin se nykyisin on vastaavissa aliupseerin-toimissa. Lopuksi tulisi asetuksen 80 §:ään sisältyvään poikkeussäännöstöön sisällyttää mahdollisuus määrätä 6 luokan toimiupseerin tointa väliaikaisesti hoitamaan muukin kuin päällystöpiston I jakson suorittanut henkilö.

E. Laki ja asetus sotilasopetuslaitoksista

Toteutettaessa uutta koulutusjärjestelmää on ilmeistä, että nykyisessä sotilasopetuslaitoksia koskevassa säännös:össä on Aliupseerikoulun nimi korvattava edellä olevan esityksen mukaisella nimellä Päällystöpisto. Myös tämän oppilaitoksen tehtävä on tarkistettava, samoin asetuksen sotilasopetuslaitoksista sisältyvät, nykyistä Aliupseerikoulua koskevat säännökset. Sen sijaan ei liene tar-

peellista muuttaa Reserviupseerikoulun ja Kadettikoulun perinteellisiä nimiä, vaikka suunnitellussa järjestelmässä käytetäänkin edellisestä nimitystä päällystökoulun II jakso ja jälkimmäisestä sanontaa päällystökorkeakoulu.

F. Asetus vakinaisen väen upseerien ja erikoisupseerien ylentämisperusteista

Nyt suunnitteilla olevan uudistuksen yhteydessä on o'sikossa mainittu asetus perusteellisesti uusittava. Ei voida pitää asianmukaisena, että siirryttäessä yhtenäiseen päällystöjärjestelmään asetus tuntee vain upseerin ja erikoisupseerin arvoja, kun sen sijaan vastaisuudessa päällystön luettavien aliupseerien arvot siitä puuttuvat. Myöskin toimiupseerin toimiin nimitettävien henkilöiden sotilasarvot ja ylentämisen edellytykset olisi otettava tähän asetukseen, samoin säännökset siitä, kuka suorittaa ylentämisen päällystön eri arvoihin.

Tässä mainittu asetusuudistus on siksi monisäikeinen ja aikaaviepä työ, ettei siihen ole voitu ryhtyä nyt käytettävissä olevan ajan puitteissa. Saattaisikin olla paikallaan, että uuden ylentämisasietuksen suunnittelu annettaisiin sitä varten erikseen perustettavalle toimikunnalle tai työryhmälle. Asetusehdotuksen tulisi olla valmiina vuoden 1973 loppuun mennessä.

G. Valtion eläkelaki

Jotta nykyisten aliupseerintomien haltijoiden oikeudet eläkkeen saamiseen eivät huononisi uuteen päällystöjärjestelmään siirryttäessä, olisi valtion eläkelain 8 ja 10 §:n säännöksiä siten tarkistettava, että toimiupseerin toimen haltijalla tulisi olemaan samanlainen oikeusasema kuin upseerin viran ja aliupseerin toimen haltijoilla nykyisten säännösten mukaan.

H. Rajavartiolaistosta koskevat lain ja asetuksen muutokset

1. Rajavartiolaistoksesta annetun lain 3 §:n toimia koskevaan tyyppiluetteloon tehdään vastaavat muutokset kuin puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annettuun lakiin edellä kohdassa B. on esitetty.

2. Asetus eräiden toimien perustamisesta ja lakkauttamisesta rajavar-

tiolaitoksessa annetaan samoin perustein kuin edellä kohdassa C. on esitetty puolustuslaitoksen osalta.

3. Asetus rajavartiolaistoksesta on tällä hetkellä kokonaisuudistuksen alaisena. Tämän vuoksi voitaneen toimiupseerijärjestelmän edellyttämät muutokset toteuttaa samalla, ellei järjestelmään siirtyminen viivästy. Joka tapauksessa edellä puolustuslaitosasetusta koskevassa kohdassa D. esitetyt tulevat soveltaen asetuksen perustaksi.

4. Sotilasopetuslaitoksia koskeva lainsäädäntö ei koske rajavartiolaistoksen rajakoulua eikä merivartiokoulua, vaikka viimeksimainitussa annetaankin tällä hetkellä aliupseeritutkintoa vastaava koulutus sekä suomen- että ruotsinkielellä. Molemissa kouluissa annetaan rajavartiolaistoksen henkilöstölle tarvittavaa jatkokoulutusta. Tältä osin tarvitaan lakiin ja asetukseen rajavartiolaistoksesta vastaavat säännökset kuin edellä on esitetty kohdassa E. sotilasopetuslaitoksista.

I. Muut lait ja asetukset

Uuteen esimiesjärjestelmään siirtyminen aiheuttaa rutiiniluontoisia tarkistuksia muissakin kuin edellä luetelluissa säännöksissä. Näistä voidaan jo tässä vaiheessa mainita seuraavat: Asetus muiden kuin vakinaisessa väessä palvelevien henkilöiden oikeudesta käyttää sotilasvirikapukua on tarkistettava sen 1 §:n osalta, jossa puhutaan sotilasmestarin ja aliupseerin toimen haltijasta.

Koska alipäällystön käsitteestä on tarkoitus luopua kokonaan, on joko tässä yhteydessä tai kunkin lain tai asetuksen muutoin tapahtuvan tarkistuksen yhteydessä myöhemmin korjattava niitä säännöksiä, joissa alipäällystön käsite vielä esiintyy. Niitä ovat muun muassa

- Asevelvollisuuslaki (33 §)
- Asetus asevelvollisuuslain soveltamisesta (53 §)
- Sotaväen rikoslaki mm 145 §)
- Laki sotatuomioistuinista ja oikeudenkäynnistä niissä (mm 3 ja 15 §)
- Laki eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuinista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin (7 §)
- Laki asevelvolliselle muualta kuin vakinaisen väen palvelusajalta suoritettavasta palkkauksesta (2 §).

V. KEHITTÄMISEN SEURANNAISVAIKUTUKSET

A. Muutokset sotilasvirikapukuihin

Perusteena sotilasvirikapukujen tarkistamiselle on puolustusvoimain komentajan esitys puolustusministerille esimiesjärjestelmän uudistamisesta 13. 6. 1972 sivulla 7 kohta 5. Arvo- ja tunnusmerkit "Arvomerkkit ovat kussakin arvossa samat riippumatta siitä mihin henkilöryhmään asianomainen (korkeakoulututkinnon suorittanut, opistotutkinnon suorittanut tai reserviläinen) kuuluu. Erillinen tutkimus olisi suoritettava siitä, millä tunnusmerkillä eri henkilöryhmät erotetaan toisistaan ja onko uuteen esimiesjärjestelmään siirryttäessä koko nykyinen sotilasarvomerkintäjärjestelmä uusittava."

Esimiesjärjestelmän kehittämisen yhteydessä on sotilasvirikapukuihin liittyvien kysymysten käsittelyn peruslähdekohtana ollut, että nykyiset sotilasvirikapuvut säilytetään ja mahdollisuuksien mukaan pyritään virkapukuja yhtenäistämään niin arvo-

merkkien kuin myös muiden tunnusmerkkien osalta. Arvomerkkijärjestelmässä on ollut kaksi päätöksäsvaihtoehtoa:

- nykyinen arvomerkkijärjestelmä säilytetään ja sitä yhtenäistetään tai
- arvomerkkijärjestelmä muutetaan esimerkiksi hiha-arvomerkiksi, jolloin kaikilla puolustushaaroilla olisi lähes yhdenmukaiset arvomerkit (pl merivoimien eräät poikkeukset), tai olkain-arvomerkiksi.

Ensimmäisen vaihtoehdon edut ovat siinä, että se

- on itsenäisyyden aikana vakiintunut järjestelmä, joka sotien aikana yhtenäistettiin samanlaisiksi virka- ja reservinupseereilla,
- soveltuu hyvin kaikkiin sotilas-asuihin ja
- ei aiheuta puolustuslaitokselle eikä sotilashenkilökunnalle lisämenoja.

Jälkimmäisen vaihtoehdon haittoina on todettu, että

- muutos aiheuttaisi "kirjavan" ylimenoajan ja sinä aikana lisäkustannuksia niin puolustuslaitokselle kuin sotilashenkilökunnalle ja
- erityisesti olkainarvomerkki näkyvät heikosti ja ovat varsinkin kenttäpuvuissa epäkäytännöllisiä.

Selvityksenä siihen, millä tunnusmerkillä eri henkilöryhmät olisi erotettava toisistaan, on pidetty nykyisiä arvo- ja tunnusmerkkejä (aselaji- ja koulutushaaramerkit ml) tarkoituksenmukaisina ja riittävinä erottamaan eri henkilöryhmät toisistaan. Eri tasoisen koulutuksen saaneet upseerit voi tarvittaessa erottaa toisistaan asetakissa kannettavissa tutkinto- tai koulutushaaramerkeistä sekä muista asetakissa tai lakissa olevista tunnusmerkeistä.

Yhteenvetona on päädytty siihen, että nykyinen virkapuku- ja siihen kuuluva arvomerkkijärjestelmä säilytetään sekä tältä pohjalta eri sotilashenkilöryhmien virkapukuja ja arvomerkkejä yhtenäistetään mahdollisimman pitkälle.

ALIUPSEERILIITON XX RATAMESTARUUSKILPAILU 1973

järjestetään Turun Aliupseerit ry:n toimesta ja kutsumme kaikkia AUL:n jäseniä siihen osallistumaan.

- Kilpailullaan a) henkilökohtaisesta mestaruudesta
- b) kerhojen välisestä joukkuemestaruudesta

Kustakin kerhosta pääsee loppukilpailuun neljän kilpailijan kartat, joista kolme parasta huomioidaan joukkuekilpailussa. Kerhon kartatilauksen ollessa vähintään 20 karttasarjaa, (ä 2 karttaa) voi ko. kerho osallistua loppukilpailuun seitsemällä kilpailijalla, jolloin näistä muodostuu kaksi joukkuetta.

Henkilökohtaisessa kilpailussa jaetaan 15 palkintoa, voittajalle kunniapalkinto ja joukkuekilpailussa on tavoiteltavana kiertopalkinto.

Palkinnot jaetaan AUL:n suunnistusmestaruuskilpailun yhteydessä.

Kilpailussa tullaan noudattamaan SSL:n sääntöjä ja kilpailuohjeita. Loppuarvostelun suorittaa Varsinais-Suomen kokeneimmat arvostelijat.

Kilpailuun ilmoittautumiset karttojen ja kilpailuohjeiden lähettämistä varten 10.3.-73 mennessä osoitteella: Timo Laiho Linnunpääntie 6 E 49 20840 Turku 84.

Osanottomaksu 3 mk karttasarja sekä joukkuemaksu 7 mk lähetettävä samanaikaisesti yhdistyksemme postisiirtotilille TU 966 56-8 maksukuittiin merkintä, "Ratamestarikilpailu".

Turun Aliupseerit ry.

Puheenjohtaja
Ylikersantti **Pekka Friberg**

Kilpailutoimikunnan puheenjohtaja
Kersantti **Timo Laiho**